

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
November 2002 - Nr 8

Defensie



Geen woorden maar... beelden



colofon

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Dit informatiemagazine verschijnt twee maandelijks en is in principe bedoeld voor al het burger en militair personeel werkzaam bij de MIVD.

Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau Communicatie, Hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx

Redactie: J.N. de Smalen

Fotografie: Media Centrum MIVD, Peter Penders, National Air and Space Museum Washington DC, archief Defensie, Martinette Bemelmans-Oonincx

Vormgeving: Theo Olsthoorn en Kommer de Heer

Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek Zoetermeer

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijnings datum
18 december	16 januari
12 januari	6 maart

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Omslag: Hr.Ms. Zwaardvis, Peter Penders

I N H O U D S O P G A V E

3 Column

4 Afscheid DMIVD



6 Kennismaking nieuwe D



7 Toekomstbeeld Aerial Imagery

8 Relatiebeheer



8 Beveiligings 4-daagse

10 Samen communiceren (2)

11 Focus Op Peter Penders



13 Beleidsvisie Inlichtingen

14 Personeelszaken

15 Verkiezingen MC | Kort Nieuws

15 Tips & Trucs (2)

A F K O R T I N G E N

AAR	Afdeling Analyse & Rapportage	KL	Koninklijke Landmacht
ACIV	Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid	KLu	Koninklijke Luchtmacht
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	KM	Koninklijke Marine
AHM	Afdeling Human Intelligence	MC	Medezeggenschaps Commissie
AVI	Afdeling Verbindingsinlichtingen	MOU	Memorandum Of Understanding
BRB	Bureau Relatie Beheer	P&Z-D	partner- & zusterdiensten
CDS	Chef Defensie Staf	RFI	Request for Information
DCBC	Defensie Crisis Beheersingscentrum	ROI	Rijks Opleidingsinstituut
EVD	Europees Veiligheids- en Defensiebeleid	SAP	Staf Afdeling Productie
HUMINT	Human Intelligence	SIGINT	Signal Intelligence
IO	Internationale Organisatie	TFF	Task Force Fox
ISTAR	Intelligence Surveillance Target Acquisition Reconnaissance	UAV	Unmanned Aerial Vehicle
I&V	Inlichtingen en Veiligheid	UCAV	Unmanned Combat Aerial Vehicle
		Wiv	Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Door de veranderde verschijningsfrequentie van ons blad INGELICHT word je met de neus op het feit gedrukt 'hoe snel de tijd voorbij gaat'. We zitten alweer in november en een energerend, boeiend, maar ook intensief jaar loopt ten einde.

Was 2001 het jaar van de bewustwording van het aspect 'global terrorism', 2002 was het jaar van het 'fight against it', met name in Afghanistan, maar ook daarbuiten. De bescherming tegen en de bestrijding van terrorisme in het algemeen en *Operatie Enduring Freedom* (OEF) en de Nederlandse betrokkenheid in de *International Security and Assistance Force* (ISAF) in het bijzonder, hebben op de MIVD een aanzienlijke wissel getrokken. Vaak onder zeer beperkte omstandigheden hebben onze mensen daar hun werk moeten doen. Natuurlijk stond in 2002 ook de Balkan en dan met name Bosnië en Macedonië hoog op de agenda. In Bosnië hebben vooral de *National Intelligence Cell* (NIC) in Sarajevo, het Contra inlichtingen en veiligheid (Civ)-team en het Field Support Team in Bugogno uitstekend werk verricht in de ondersteuning van het Nederlandse commando over de *Multi National Division-South West* en het adequaat op de hoogte houden van de Chef Defensie Staf (CDS) in de uitoefening van zijn verantwoordelijkheid als *corporate operator*. In Macedonië zijn alle ogen gericht op *Task Force Fox* (TFF). Ook hier speelt de MIVD een belangrijke rol in de ondersteuning van het Nederlandse *lead-nationschap* over TFF. Daarnaast waren er ook ten aanzien van de andere aandachtsregio's en thema's als proliferatie de nodige ontwikkelingen. 2002 was ook het jaar van de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv). Het voorbereiden van de MIVD op het van kracht worden van de Wiv heeft veel inspanningen gekost, maar een Wiv-conforme organisatie is het resultaat.

Ik ben me ervan bewust dat in een kort column als deze veel activiteiten onbenoemd blijven, waaraan evenzovele medewerkers en intensieve uren van werken gekoppeld zijn. Ik noem aspecten als bijvoorbeeld de dagelijkse briefings en specials voor de CDS en het Defensie Crisis Beheersingscentrum (DCBC), de studie satellietinterceptie, de verbeteringen in materieel- en financieel beheer en het projectmanagement, de werkzaamheden in het kader van de uitzendingen en het uitstekende werk van de Medezeggenschaps Commissie (MC). De MIVD heeft het in 2002 goed gedaan. Dat blijkt onder meer uit het regelmatig overleg met de klanten en de waardering die daaruit spreekt. Verder zijn we in staat geweest de organisatie verder te professionaliseren op haar taakuitvoering. In het bijzonder



denk ik dan aan aspecten als planning en *control*, teamwerken, vraagsturing en doelgerichte opleidingen. Natuurlijk zijn we er nog niet en kan het altijd beter. Zo zullen we ondermeer nog meer aandacht moeten besteden aan de werklastbeheersing, de kwaliteit van de output en aan de adequate kwantitatieve en kwalitatieve vulling van de organisatie. Belangrijk is echter dat we onderkennen dat we ook heel veel hebben bereikt en dat we fikse stappen voorwaarts hebben gemaakt. Dit alles is alleen mogelijk geweest door uw uitstekende betrokkenheid en inzet. Ik wil u daarvoor bijzonder bedanken.

In dit nummer wordt aan de hand van een interview uitgebreid aandacht besteed aan het naderende afscheid van onze directeur, generaal-majoor Van Reijn. Een periode van drie jaar zit erop. Drie jaar die veel wijsheid en stuurmanskunst van hem hebben gevraagd. Het bouwen van een organisatie is geen sinecure. Het bouwen van een MIVD binnen de context van de ontwikkelingen van de afgelopen jaren in de defensieorganisatie en de herziene wetgeving vraagt net nog wat meer. Het is onze directeur geweest die deze moeilijke managementtaak op voortreffelijke wijze heeft volbracht. De MIVD is uit een moeilijke periode naar voren gekomen als een professionele, goed geoutilleerde en geloofwaardige organisatie. Daarvoor verdient hij alle respect en waardering. Ik ben ervan overtuigd dat ik uit naam van u allen spreek als ik hem vanaf deze plaats bijzonder bedank voor zijn voortreffelijke inzet en de wijze waarop hij de MIVD door een moeilijke periode heeft geloodst. Natuurlijk straalt deze waardering en dank ook af op zijn echtgenote. Ik spreek de hoop uit dat beiden nog lang in een goede gezondheid kunnen genieten van de komende jaren.

De toekomstige Directeur brigade-generaal B. Dedden feliciteer ik met zijn benoeming tot DMIVD en de daarmee gepaard gaande bevordering tot generaal-majoor. Ik wens hem veel succes en wijsheid toe. Ik ben ervan overtuigd dat hij kan rekenen op onze steun. Vanzelfsprekend gaan de felicitaties ook uit naar zijn echtgenote.

Het eerstvolgende nummer van INGELICHT zal in januari 2003 verschijnen. Ik wil u en uw familieleden, partner, vriend of vriendin dan ook op voorhand hele fijne en welverdiende feestdagen toewensen en een paar dagen van rust aan het einde van een intensief jaar.●

Commodore Freek Meulman
Plv DMIVD

I N M E M O R I A M

Op 9 oktober is overleden de heer H. A. Hofstra. Henny was senior ICT beheerder bij de afdeling Verbindingsinlichtingen in Den Haag. Hij is op 1 januari 1976 begonnen bij Defensie en sinds 1997 werkzaam bij AVI. Henny Hofstra was één van de mensen die deze afdeling mee heeft helpen opbouwen. Zijn inspanning op het gebied

van de automatisering heeft er mede toe bijgedragen dat de afdeling thans beschikt over goede systemen voor het verwerken van gegevens.

Hij was een zeer betrokken, enthousiaste en alom gerespecteerde collega met een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Henny Hofstra heeft met deze eigenschappen én zijn vakkennis ook buiten

de MIVD naam gemaakt. Zo heeft hij het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie in Amsterdam geholpen om de grote hoeveelheid informatie tijdens hun Srebrenica-onderzoek toegankelijk te maken.

Henny is 48 jaar geworden en laat een vrouw en twee kinderen achter.●



WORKAHOL

Op de vraag of generaal-majoor Van Reijn ooit gedacht had, directeur van de MIVD te worden, antwoordde hij: “Toch wel. Ik had wel eens mijn gedachten over de MID laten gaan als mogelijk interessegebied, al had ik het op dat moment niet verwacht. Je kunt wel zeggen, dat vanaf 1 augustus 1999 mijn professionele leven drastisch is veranderd.”

Vanaf dat moment stond generaal Van Reijn voor de niet eenvoudige taak om de Militaire Inlichtingendienst (MID) weer op koers te krijgen. “Ik trof een organisatie aan die in een zekere mate van ontreding verkeerde. Het reorganisatieproces bij de Dienst sleepte zich feitelijk al tien jaar voort, begrijpelijk dat de medewerkers van de MID meer dan organisatiemoe waren. De voorbereidingen voor wéér een tamelijk ingrijpend reorganisatieproces waren in volle gang. Je wordt dan verantwoordelijk voor een lastig proces. Bovendien stap je binnen in een wereld die je totaal niet kent. Je krijgt pas helder zicht op een organisatie als een inlichtingendienst als je er eenmaal zit.”

“Er was zeker sprake van een steile leercurve”, voegt Van Reijn toe. “In het begin viel het (bij de MID) knap tegen, de eerste zes maanden waren een heidens karwei. Zo waren er verschillende stromingen binnen de organisatie, verschillende belangengroepen en veel interne spanningen. Om uit die verschillende geluiden, deze kakofonie, een juiste koers te bepalen, was niet simpel. Bovendien was er niet veel tijd om op je gemak na te denken, er moesten besluiten worden genomen. Wat mij hierbij hielp is dat ik vanaf het begin mensen kon kiezen om de klus te klaren. In eerste instantie kolonel Ruud de Pruyssenaere de la Woestijne en kort daarna Martin Boskamp. Een prima team om eensgezind de tanden in de MID te zetten. Je kunt je afvragen of het een handicap was dat we geen van drieën een goede notie van de MID en het ‘inlichtingenvak’ hadden. Op dat eerste moment vermoedelijk niet, het was gemakkelijk om ons tot de hoofdzaken te beperken en zo tot juiste, simpele besluiten te komen. Er moest nogal wat veranderd en verbeterd worden. Van integratie van diverse losse componenten (zoals de afdelingen Inlichtingen en Veiligheid van de krijgsmacht en de diverse onderdelen van AVI) tot het versterken van de bedrijfsvoering. Het geforceerde proces van integratie waar we voor kozen was overigens de enige optie om snel door een lastige fase van de reorganisatie heen te komen. Verder was het ‘grote schoonmaak’ in de vorm van het oplossen van allerlei grotere en kleinere probleempjes, en dat waren er veel. Dat had ook een voordeel, want wat je ook deed, het was altijd wel een verbetering. Bovendien kun je de organisatie laten zien dat verbeteringen ook op korte termijn mogelijk zijn. En dat stimuleert om verder te gaan.”

MIVD verkoopt zichzelf

Medio 1999 was de beeldvorming over de MID, zowel extern als intern, dringend aan verbetering toe. Bij de klanten bestond weinig appreciatie voor het

product en in de organisatie zelf was het gevoel van eigenwaarde niet hoog. Van Reijn is van mening dat de afgelopen periode op twee terreinen veel winst is geboekt. “Ik vind dat de producten en diensten die in samenwerking tussen alle gelederen van de MIVD geleverd worden, nadrukkelijk zijn verbeterd.

Ondersteuning van de krijgsmacht bij operationele taken staat natuurlijk voorop. We weten nu ook beter waar onze klanten precies behoefte aan hebben, en de sturing op resultaat werpt vruchten af. De MIVD staat nu op de kaart bij de Defensieorganisatie. We hebben een goede positie binnen het operationele en het planningsproces verkregen. Het betrekken van de MIVD levert in kwalitatieve zin resultaat op dat er toe doet. We hoeven niet steeds weer uit te leggen waarom we mee moeten doen, het product MIVD verkoopt zichzelf. Als tweede punt geeft Van Reijn aan dat de MIVD ook vanuit bedrijfsvoeringsoptiek sterk is verbeterd. “We zijn geen risico-organisatie meer. Informatiemanagement, financiën en beheer zijn nu goed geregeld. Met document en archiefbeheer zijn we een soort koploper geworden. Geen slecht resultaat voor een organisatie die de facto onder curatele stond.”

Iedereen weet dat een organisatie nooit af is. Er blijven altijd zaken over die beter of anders hadden kunnen zijn. “Ik heb zeker een aantal dingen niet kunnen afronden en ik had graag met een aantal zaken wat meer vaart willen maken. Maar er zijn grenzen bij wat je kunt bereiken, je doet al zo’n groot beroep op de inzet van je personeel. Op de meeste terreinen is echter al wel de juiste richting ingeslagen.” Voor Van Reijn is met name de borging van het functiegebied Inlichtingen en Veiligheid in de defensieorganisatie voor verbetering vatbaar. Het belang van goede inlichtingen wordt nog niet overal evengoed begrepen. De capaciteit en *knowhow* op het vakgebied Inlichtingen en Veiligheid is binnen Defensie te versnipperd en wordt weinig doelmatig ingezet. “Dat is jammer, al is er inmiddels wel een besef dat Defensie hier een inspanning moet leveren”. Hij meent dat er bij de krijgsmachtdelen voldoende draagvlak is om te komen tot één opleiding- en kenniscentrum Inlichtingen en Veiligheid. “Wellicht zou je ook de AIVD er bij moeten betrekken. Ook op het internationale vlak zou hier meer samengewerkt kunnen worden. Daar zit inmiddels enige beweging in.”

Bescheiden maar brede inlichtingencapaciteit onder één dak

Het zijn intensieve jaren voor Van Reijn geweest. Veel op pad geweest om zijn MIVD te verkopen. Dat maakt voor hem de heenreis dan ook boeiender dan de terugreis. Op stap met een doel en vol verwachtingen. Van Reijn heeft ondervonden dat de MIVD een duidelijke plek op de internationale kaart heeft. “We zijn een kleine maar effectieve dienst. Meer internationale samenwerking opent perspectieven voor diensten als de onze. Geen enkel land overziet immers



IC, OF NIET?

de gehele wereld. We kunnen daarom als 'nichewerker' ook met grotere diensten prima samenwerken en er zelf ook beter van worden. Geen land heeft Inlichtingen en Veiligheid overigens op dezelfde manier georganiseerd. Daar is ook geen eenduidige opvatting over. Het is echter wel nodig om je in het buitenland goed te oriënteren. Zo kom je op uiteenlopende plaatsen mensen tegen die stuk voor stuk de moeite waard zijn geweest om te ontmoeten. Reizen is belangrijk om het vakgebied I&V op een werkbaar peil te houden. Buitenlandse diensten zijn cruciaal om zicht te krijgen op het vakgebied. Persoonlijk word je er ook een hoop wijzer van, wat weer belangrijk is voor de invulling van de functie. Een goede tip voor mijn opvolger is dan ook om zich zo snel mogelijk te oriënteren bij buitenlandse diensten. We moeten ons goed realiseren dat de MIVD een vrij unieke positie inneemt. We beschikken bij Defensie over een bescheiden, maar brede inlichtingencapaciteit onder één dak: HUMINT, SIGINT, CI&V en analyse. In het buitenland zijn deze capaciteiten vaak in afzonderlijke diensten ondergebracht, bij verschillende departementen. De coördinatie en aansturing is dan extra moeilijk. Effectief samenwerken eveneens. Daar heeft de MIVD geen last van. Juist alles onder één dak hebben, is een sterk punt waar we nog meer gebruik van moeten maken. Onze verzamelcapaciteit nóg meer gebruiken voor eigen kwalitatieve producten waarmee we onze klanten kunnen bedienen. Het in teamverband samen aan één opdracht werken, levert doelmatigheid op. Dan werk je gericht en kosteneffectief. Hier kunnen we nog verder in gaan, maar we zijn al wel een eind in de goede richting."

Ertoe doen of er niet toe doen

Van Reijn vindt de kwaliteit van de briefings, de rapportages en de steun van de MIVD aan militaire operaties de kern waar het allemaal om draait. Dit ziet hij als een continu aandachtspunt. "Het bepaalt namelijk het hele verschil tussen ertoe doen en er niet toe doen. Als je onze dienst vergelijkt met de krijgsmacht, dan toetsen zij de kwaliteit van het product onder meer bij oefeningen. Het unieke van de MIVD is, dat wij niet (kunnen) oefenen, wij zijn iedere dag, 365 dagen per jaar 'voor het echie' bezig. Het kost veel effort om dit kwalitatieve en consistente niveau te kunnen garanderen. Je hebt altijd te maken met gegeven omstandigheden, concrete beperkingen. Je levert het best haalbare resultaat. Onze klanten realiseren zich dat goed. Tijdigheid en kwaliteit, het precies vaststellen wat ze willen hebben, waarom en op welk moment is aanzienlijk verbeterd. Dat is ook zeker de verdienste van een goed functionerend accountmanagement, dat goed kan inspelen op de situatie. Tegenwoordig 'meten' we klanttevredenheid. Hieruit blijkt dat de afnemers tevreden zijn met de producten, zowel qua inhoud als tijdigheid. Nu moeten we natuurlijk niet gaan stilstaan, een aantal slagen voorwaarts zijn altijd mogelijk."

Kwaliteit en bezuinigingen

In financieel opzicht gaat Defensie een moeilijke tijd tegemoet, forse bezuinigingen staan ons te wachten. Tegelijkertijd heeft Defensie in de Beleidsagenda (begroting, Red.) voor 2003 het bestrijden van terrorisme als speerpunt opgenomen, en op veiligheid mag eveneens niet worden afgedongen. Ligt het dan in de rede om nu de MIVD een stevige bezuiniging op te leggen? "Dat lijkt me niet. Juist van ons wordt een extra inspanning gevraagd. Het zou erg ongelukkig zijn als een jaar na dato opeens de financiële basis daaronder wegvalt. Ik hoop dat Defensie hier een wijs besluit in neemt."

In 1999 werkte de MID met een exploitatiebudget, dat wil zeggen dat de begroting was gebaseerd op exploitatiekosten en er geen ruimte was voor investeringen, tenzij de CO misschien een paar centen over had. "Dit vond ik absoluut geen werkbare situatie en ik heb ook aangegeven dat ik op deze manier niet in staat zou zijn een reorganisatie door te voeren". Plannen voor de toekomst en een goede toelichting hierop bij de (P)SG, de CDS en de DGEF zorgden ervoor dat voor de jaren 2000 en verder wel een ruimer budget beschikbaar werd gesteld, waarmee investeringen op lange termijn konden worden gegarandeerd. Van Reijn noemt de MIVD een informatiefabriek, met technische hoogstandjes, die op peil moeten worden gehouden. "Het is essentieel dat bijvoorbeeld de afdeling Verbindingsinlichtingen in technisch opzicht blijft en kan blijven investeren. Wij zelf bepalen het tempo niet bij technische ontwikkelingen. In een sterk competitieve IT en telecommunicatiemarkt moeten we meegaan en als het even kan vooruitlopen maar dat kost geld. Gelukkig zijn deze investeringen opgenomen in ons budget, want het zou echt dramatisch zijn als we terug zouden gaan naar de situatie van 1999. Ik hoop dat Defensie zich dit blijft realiseren bij het maken van keuzes."

Gij zult samenwerken

De afgelopen drie jaar is heel veel aan de orde geweest én gebleven. Het zijn intensieve jaren geweest: de reorganisatie, een cultuuromslag, het invoeren van een andere werkwijze, die transparant en toetsbaar is. Maar ook de voorbereiding en implementatie van de nieuwe Wiv, die goed in de organisatie verankerd moet worden. "Deze nieuwe wet maakt de zaken overigens niet altijd gemakkelijker", meent Van Reijn. "Het Inlichtingen- en Veiligheidsveld is in Nederland op unieke (maar niet even logische) wijze verdeeld. Het takenpakket en de bevoegdheden van de AIVD en de MIVD vertonen nogal wat overeenkomsten, met daartussen vage civiele/militaire scheidslijnen. Bovendien zijn die scheidslijnen veelal door de werkelijkheid achterhaald, denk aan crisisbeheersing, proliferatie, terrorisme."

Vervolgens stelt de wet "gij zult samenwerken", maar dat is lastig. Beide diensten hebben een bestaande praktijk en ook ambities voor de toekomst. Over het 'hoe' van samenwerken is het laatste woord dus nog niet gezegd. Ik hoop dat gezond verstand en doelmatigheid het zullen winnen van het najagen van stok-

paardjes en doublures. Overigens kijk ik daar vrij optimistisch tegenaan. De tijd zal het wel leren.”

“Inlichtingen en Veiligheid is een zeer interessant vak. Ik zal nooit meer kennis van het nieuws kunnen nemen, zonder dat alle radertjes meteen in mijn hoofd gaan draaien. Onze organisatie is mij zeer na aan het hart gaan liggen. Er zijn lastige dingen gepasseerd, er zijn soms pijnlijke besluiten genomen, maar het is plezierig te merken, dat de reactie bij de mensen overwegend positief is, en de inzet groot. Dat mag best eens gezegd worden. Ik ben me ervan bewust dat we de achterliggende jaren veel op ons bordje hebben gehad en nog steeds hebben. Ik waardeer de geleverde inspanning van iedereen dan ook zeer. Ik realiseer mij dat ik kritisch ben, niet snel tevreden en veel inspanning heb gevraagd. Dit was ook nodig, zowel intern als naar buiten toe, om het maximaal haalbare te realiseren. Ik realiseer me dat ik iedereen heb opgejut, en heb respect dat deze inspanning altijd weer is opgebracht.”

Geen BD-er met commentaar in media

“Je zult het wellicht niet zo gemerkt hebben de afgelopen drie jaar, maar ik ben eigenlijk niet iemand voor in een hokje of achter het bureau. Ik ben een buitenmens, heb altijd genoten van het mariniersvak in de buitenlucht. Daar is de laatste tien, vijftien jaar niets van terechtgekomen. Wat dat aangaat heb ik dus veel in te halen. Ook bij mijn aantreden bij de MIVD had ik het naïeve idee dat het maken van hele lange dagen geleidelijk aan wel iets zou afnemen, maar dat is niet het geval geweest. Ik zie er naar uit de *work-life balance* weer op orde te krijgen (en mijn vrouw ook). Ik heb mijzelf nooit als *workaholic* beschouwd, in die zin, dat ik niet behoor tot het calvinistische soort dat zwoegen in het zweet des aanschijs tot het hoogste goed rekt. Ik kan intens genieten van vrije tijd, zie werken niet als zaligmakend”. Van Reijn kijkt uit naar de vrije tijd die aanbreekt na aankomende december. Tijd om meer buiten te zijn, wat te genieten van zijn tuin. “Maar”, zo voegt hij toe, “intelligente arbeid spreekt me aan, ik wil zeker mijn verstand wel blijven gebruiken. Hoe, daar moet ik me nog op bezinnen. Ik word echter zeer zeker geen BD-er die als quasi-deskundige zijn commentaar in de media verkondigt. Een professioneel debat over het vakgebied is goed, maar dan wel in actieve dienst. Hoewel ik jammer genoeg de ruimte voor debat niet erg groot vind binnen Defensie. Waar ik mij ook enorm op verheug, is dat ik na mijn FLO zelf besluiten kan nemen waar niemand anders zich mee bemoeit. Want het krachtenveld van *checks & balances* rond de MIVD heeft bij Defensie wel barokke vormen aangenomen, daar kon ik echt last van hebben.”

“Als ik slechts één advies aan generaal Dedden mag geven, dan is dat het volgende: Geniet van de komende jaren als ‘D’ en zorg dat je lol krijgt in het vak. Want het is en blijft een prachtig functiegebied, dat het verdient om met kracht uitgedragen te worden. En dat laatste is hard nodig, want Nederland is geen ‘inlichtingenland’. Verder wil ik hem graag een goede introductie bij onze dienst geven. Dat lijkt me niet onbelangrijk, temeer daar ik dat zelf node heb gemist toen ik in 1999 aantrad. Overigens nam Dedden, toen ik op stel en sprong aantrad bij de MID, mijn functie als SCO Defensiestaf over. Ik geloof dat we een paar uurtjes hebben gesproken, vervolgens de sleutel van de deur en het bureau overgedragen en dat was het. Gelukkig heb ik daar nu meer tijd voor. Beschouw het maar als goedmakertje voor de overdracht van de vorige keer.” ●

Door Martinette Bemelmans-Oonincx en Jorette de Smalen

Korte kennismaking nieuwe directeur

Op 6 december wordt Dedden bevorderd tot generaal-majoor en volgt hij generaal-majoor Van Reijn op als Directeur Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst.

Brigade-generaal Berend Dedden startte in augustus 1967 zijn militaire loopbaan als cadet aan de KMA. Vanaf 1971 vervulde hij diverse functies bij de Infanterie van de Koninklijke Landmacht. Van 1979 tot 1981 volgde hij de cursus Hogere Militaire Vorming aan de Hogere Krijgsschool. De verdere loopbaan van brigade-generaal Dedden speelt zich voornamelijk af op het operationele vlak. De functie in 1995 als Chef Staf Crisisstaf bij de Directie Operaties van de Landmacht, gevolgd door zijn aanstelling als Sous Chef Operaties bij dezelfde directie in 1997 en zijn plaatsing bij de Defensiestaf als Sous Chef Operaties (als opvolger van generaal-majoor Van Reijn) in 1999, zijn enige voorbeelden. Ook heeft hij ervaring in het buitenland opgedaan. In 1998 werd brigade-generaal Dedden geplaatst als contingentcommandant bij SFOR en dit jaar heeft Dedden enige maanden doorge-



bracht in Tampa Florida als Hoofd van de Nederlandse Missie.

Voorafgaand aan 6 december krijgt Dedden een uitgebreid introductieprogramma bij de dienst. Er zijn vijf weken ingeruimd om kennis te maken met de medewerkers en de werkzaamheden van alle afdelingen van de MIVD. Het introductieprogramma start op 4 november aanstaande. ●

Naam:	Berend Dedden	
Geboren op:	29 september 1948	
Getrouwd met:	Tineke van der Wal	
Kinderen:	2	
Opleiding:	HBS-B	
Militaire opleiding:	KMA	1967
Hoogste militaire opleiding:	Hogere Militaire Vorming	1979
Huidige Rang:	brigade-generaal	1997
Bevordering:	generaal-majoor	2002
Eerste functie:	pelotonscommandant (45 Painfbat)	1971
Laatste functie:	Hoofd van het NLTC Central Command, Tampa (USA)	2002
Talen:	Engels / Duits	



Bewapende predator

GESCHIEDENIS VAN AERIAL IMAGERY

Toekomstbeeld

In de artikelen van de geschiedenis van Aerial Imagery die in de afgelopen vijf nummers van INGELICHT zijn verschenen, heb ik in grote lijnen de ontwikkelingen weergegeven van de inzet van *aerial reconnaissance* in de afgelopen eeuw. Te beginnen bij de Eerste Wereldoorlog, waar bleek dat dit het begin was van een belangrijke ontwikkeling in het inlichtingenvergaringsproces in de militaire wereld. In de daarop volgende delen heb ik wat ontwikkelingen beschreven, gecombineerd met enkele gebeurtenissen uit de geschiedenis waar *aerial imagery* een belangrijke rol in speelde.

In dit laatste deel wil ik een blik werpen op de toekomst.

Door Ron Berghuis



Unmanned Aerial Vehicles

Een andere ontwikkeling die de laatste jaren heeft plaatsgevonden is de opkomst van de UAV's. Deze, zoals de naam al zegt, onbemande vliegtuigen zijn er in diverse afmetingen variërend van de Sperwer zoals in gebruik bij de Koninklijke Landmacht, met een beperkte actieradius van ongeveer 90 km (zie INGELICHT nr. 2 van dit jaar), tot de Global Hawk die een enorme afstand kan afleggen met een actieradius van 25.944 km en een *airborne* tijd van 24 uur. Deze UAV's kunnen worden uitgerust met een grote verschei-

Reconnaissance pigeon

denheid aan sensoren, zoals bijvoorbeeld video die in combinatie met datalink een *real-time* analyse mogelijkheid biedt. Een andere ontwikkeling is het bewapenen van UAV's die dan UCAV's (*Unmanned Combat Aerial Vehicles*) gaan heten, zoals een uitvoering van de Predator, een Amerikaanse UCAV, die uitgerust met een Hellfire raket direct na analyse van het doel tot de aanval kan overgaan. Vervolgens kan met dezelfde UCAV het *Battle Damage Assessment* (BDA) worden uitgevoerd. Momenteel wordt er binnen de Koninklijke Luchtmacht ook een studie naar UAV's uitgevoerd.

Satellieten

Op het gebied van de satellieten hebben zich de laatste jaren ook een aantal ontwikkelingen voorgedaan. Vooral op het gebied van de hogere resolutie van *imagery*, had men tien jaar geleden al een technisch hoogtepunt met een tien meter resolutie (SPOT)-satelliet. In 1999 werd de eerste commerciële satelliet gelanceerd met een hoge resolutie (1 meter), de Ikonos 2. De Ikonos 1 die eerder dat jaar was gelanceerd was *'lost in space'*. De commerciële satelliet met de hoogste resolutie (61 cm) op dit moment is de Quickbird, gelanceerd in oktober 2001. Met deze resolutie is het mogelijk om bijvoorbeeld op vliegvelden het onderscheid tussen een F-15 Eagle en een F-18 Hornet te kunnen maken. Dat er ook militaire satellieten zijn met een nog hogere resolutie mag duidelijk zijn. Deze zijn echter alleen toegankelijk voor de eigen defensie, terwijl beelden van de commerciële satellieten gekocht kunnen worden.

Analyse

Een belangrijk item dat vaak wordt onderschat is de analysecapaciteit. Door de grote hoeveelheid informatie die wordt verkregen van de hoge resolutie satellietbeelden en door de *real-time* of *near-real*

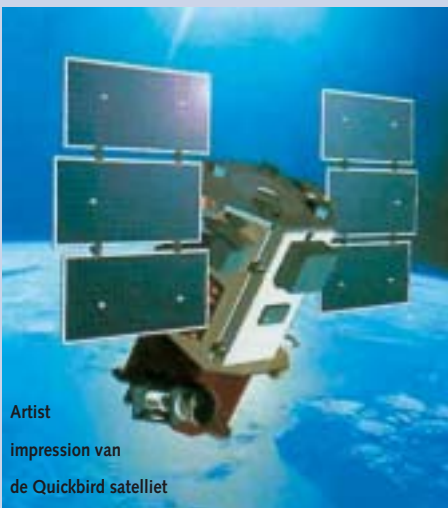


Paradeweg in Bagdad met links en rechts de gekruisde zwaarden

time ontvangst van *imagery* is een enorme analysecapaciteit nodig. Een verhoging van de resolutie met de factor twee leidt al tot een verhoging van de analysecapaciteit met de factor vier. Dat een gedetailleerde analyse alleen kan worden uitgevoerd door een ervaren analist met een goede training en praktijkervaring mag duidelijk zijn. Zoals in het blad *Military Technology* van juli 2002 al werd geschreven: "Satellite imagery interpretation is an extremely difficult procedure requiring extensive training."

Imagery

Tijdens het samenstellen van de artikelen in voorgaande nummers van INGELICHT ben ik zeer veel foto materiaal tegengekomen. Uiteraard kon hiervan slechts een gering aantal worden geplaatst. Naast enkele voor dit artikel relevante *images* is er toch één die ik u niet wil onthouden. In 1908 is gebruik gemaakt van een miniatuurcamera (70 gram) die aan een duif werd vastgebonden (zie vorige pagina). Deze bevatte een tijdsmechanisme en was gepatenteerd door Dr. Julius Neubronner. Hiermee werd een kasteel in Kronberg (Duitsland) gefotografeerd. Het kasteel bestaat nog steeds en is nu in gebruik als hotel en conferentieoord.●



Artist impression van de Quickbird satelliet

Interessante sites met satelliet imagery:
www.globalsecurity.org | www.fas.org |
www.digitalglobe.com (Quickbird provider) |
www.spaceimaging.com (Ikonos provider)

EN ALS HET LOOPT,

Vanaf half augustus is luitenant-kolonel Ronald Meurink aangesteld als Hoofd Bureau Relatiebeheer. Het Bureau Relatiebeheer maakt onderdeel uit van de Stafafdeling Productie van de Hoofdafdeling Productie van de MIVD. Het Bureau is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van beleid op het gebied van relatiebeheer, exploitatiebeheer en Request for Information (RFI)-management. Het Bureau is belast met het beheren, coördineren en faciliteren van contacten tussen de MIVD en (inter-)nationale partner- en zusterdiensten. Het exploiteren van de MIVD-producten, het coördineren en beheren van RFI's, het coördineren van de inkomende en uitgaande bezoeken, aan en door de Directeur van de MIVD en de Plaatsvervangend Directeur MIVD, en het faciliteren van contacten van de MIVD met buitenlandse en Nederlandse defensieattachés (defats) zijn de vaste activiteiten van het Bureau.

Door Ronald Meurink

Na een periode van onderbezetting is het Bureau nu met vier medewerkers op volle sterkte.

De kersverse club van vier ziet een aantal forse uitdagingen voor zich. Omdat het belangrijk is dat ook u weet wie deze medewerkers zijn en wat ze voor de teams kunnen betekenen geeft Ronald een korte beschrijving van hun werkvelden.

Marijke Bogert is verantwoordelijk voor alle protocolaire zaken. Voor zowel de Directeur MIVD als de Plaatsvervangend Directeur verzorgt Marijke de bezoeken aan en door Directeuren van partner- en zusterdiensten (P&Z-D). Ze onderhoudt tevens directe contacten met de (buitenlandse) defats- met een accreditatie in Nederland- maar ook met de 'eigen' defats die in het buitenland zijn geplaatst. Ook onderhoudt Marijke Bogert contacten met liaisons van P&Z-D. Verder levert ze, in samenspel met Afdeling Analyse & Rapportage, een bijdrage aan de vele bilats (bilateraal overleg) die jaarlijks

worden georganiseerd. De ervaring van Marijke in internationale samenwerking en haar kennis van protocol zijn daarbij van grote waarde.

Kapitein Jos Thewessen is RFI-manager internationale organisaties (IO). Voor hem de uitdaging contacten te leggen met de NAVO, de Europese Unie, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en informatie-uitwisseling met deze organisaties beter en structureel op gang te brengen.

LITZ 2OC Andres van Hensbergen is de RFI-manager P&Z-D. Aan hem is het om de informatie-uitwisseling met de P&Z-D, waarmee de MIVD een Memorandum of Understanding (MOU) heeft afgesloten, in de greep te houden.

Beide RFI-managers werken in nauw contact met de teams van AAR en gaan daarom ook alle teamvergaderingen bijwonen. Omdat ze een klantgerichte taak hebben, worden de teamvergaderingen over beide kapiteins verdeeld. Zij gaan de teams helpen om de mogelijkheden van P&Z-D, defats en IO's zo goed mogelijk te

Beveiligings 4-daagse

'Beware... be safe'

Het project Hades, dat voor de Centrale Organisatie het programma Informatiebeveiliging uitvoert, organiseert voor alle CO-medewerkers van dinsdag 12 tot en met vrijdag 15 november aanstaande een Beveiligings 4-daagse. Het doel is u tijdens deze dagen kennis te laten maken met alle aspecten van (informatie)beveiliging en daardoor het beveiligingsbewustzijn in onze organisatie te verhogen.

Lezingen, interactieve sessies en demo's

Als u altijd al wilde weten hoe u virussen, *cookies* en andere ongewenste internetpraktijken kunt voorkomen, dan is een bezoek aan de veelomvattende wereld van (informatie-)beveiliging tijdens de Beveiligings

4-daagse een aanrader. Ontdek wat *hacking & cracking* en Trojaanse paarden voor uw pc betekenen en bewa- pen u tegen elektronische inbraakpraktijken.

Door Sylvana Bouwens

DAN WORDT HET ...KICKEN



LKOl Ronald Meurink

benutten. Door een goed inzicht te krijgen in de mogelijkheden en de producten van de teams kunnen deze RFI-managers de teamproducten op hun beurt weer optimaal exploiteren. En dat komt de wisselwerking weer ten goede.

Ronald ziet het als zijn rol om BRB doelmatig maar ook vooral ook op een prettige manier te laten functioneren en samenwerken met de teams. Verder is hij medeverantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding op het gebied van exploitatie van gegevens. Zelf heeft hij ook een rol in het onderhouden van contacten met P&Z-D, defats en liaisons. De medewerkers van het Bureau moeten elkaar kunnen vervangen.

ontvangen en verspreid. Zo kan de qpq-balans worden bewaakt en in evenwicht worden gehouden. Een uitdaging voor BRB. Er zijn vele bilaterale overlegvormen met P&Z-D. Velen van u zijn daarbij betrokken. Belangrijk is het dat werkagenda's vroegtijdig met de partners zijn afgestemd en dat wijzigingen in de deelnemerslijsten zo min mogelijk plaatsvinden. We hebben te maken met andere culturen en het is belangrijk dat we het protocol zo veel mogelijk volgen. We zijn immers te gast of treden op als gastheer. Goede rolverdelingen tussen de betrokken spelers in de aanloop naar en tijdens doet een bilat optimaal tot zijn recht komen.



Kap Jos Thewessen

Invloeden

Sinds de integratie van de MIVD is het aantal contacten van de MIVD met P&Z-D fors toegenomen. Het wordt steeds belangrijker om bewust om te gaan met relaties en daarbij duidelijke keuzes te maken. Een aantal artikelen in de herziene Wiv heeft grote impact op de exploitatie van producten van de MIVD. Zo is de exploitatie van persoonsgegevens aan regels gebonden. Het is noodzakelijk om MIVD-producten aan de Wiv te toetsen, vóórdat deze de organisatie verlaten. Met P&Z-D worden MOU's afgesloten voordat inhoudelijk wordt samengewerkt. In de MOU wordt duidelijk afgesproken over welke regio's en welke onderwerpen wordt samengewerkt. Informatie die de MIVD verlaat, dient dus te voldoen aan het gestelde in de Wiv, de mandateringsregeling en het MOU. Daarnaast hoort deze informatie geregistreerd te worden en juist te zijn gerubriceerd. Verder dient het te zijn vertaald, op een veilige manier bij de partner terecht te komen en de ontvanger uit te nodigen om feed-back te geven. De internationale inlichtingengemeenschap wisselt informatie niet vrijblijvend uit. Er dient evenwicht in de ontvangen en de verstrekte informatie te zijn. Dit werkt volgens het principe van quid pro quo ('voor wat hoort wat'). Het is dus belangrijk om te beschikken over een goed systeem om met één druk op de knop, per P&Z-D, defat en internationale organisatie (IO) inzichtelijk te maken welke informatie is

Toekomstige ontwikkelingen

In het Exploitatiebeleid MIVD wordt het beleid gepresenteerd ten aanzien van de exploitatie van MIVD-producten. Het beschrijft het hoe, wat, waar, wanneer (niet) en wie betreft de exploitatie van gegevens. Het beleid richt zich onder meer op de exploitatie richting de P&Z-D en is ontwikkeld met het doel de exploitatie van de MIVD gestructureerd te laten verlopen. Het geeft ook een aanzet om vaste procedures te ontwikkelen voor de exploitatie. Een centrale beheersing van de exploitatie wordt hierdoor onontbeerlijk. Ook de qpq-balans kan alleen met een *overall*-blik worden bijgehouden. Ook worden een aantal praktische zaken aangepakt die de communicatie met de partners verbeteren. Zo wordt de werkdruk bij het vertaalbureau nader onderzocht en wordt gezocht naar oplossingen om eventuele piekbelastingen op te vangen. Verder wordt gewerkt aan rechtstreekse en beveiligde verbindingen met P&Z-D en defats. Ronald ziet dus nog genoeg werk, niet alleen voor zijn eigen bureau, maar ook voor een groot aantal medewerkers van de MIVD. Van hoog tot laag in de organisatie. Hij heeft namelijk geen seconde de illusie dat BRB alle externe relaties alleen kan hanteren. Hij zoekt dus naar wegen om de grote hoeveelheid externe relaties te managen en doelmatig samen te werken met de afdelingen en de teams. Hij wil hen juist steunen in plaats van belasten.●



LTZ2OC Andres van Hensbergen

Specialisten op het gebied van informatiebeveiliging vertellen u over de gevaren van het niet-veilig omgaan met informatie. Luister en huiver om de aansprekende praktijkvoorbeelden die, begeleid met beeld- en geluidmateriaal, ons alledaagse onveilige gedrag tonen. Doe mee aan interactieve sessies en test uw niveau van beveiligingsbewustzijn. Neem tijdens demonstraties zelf plaats achter een pc en leer hoe u uw e-mail- en internetgebruik veiliger kunt maken.

Maak kennis met de nieuwste beveiligingstechnieken zoals biometrische identificatiemogelijkheden en PKI (elektronische handtekening en gecijferde e-mail-functie). Neem uw paspoort mee en laat uw digitale handtekening vastleggen bij de notaris. Of bestudeer de *shelter* met af luister- en verstoortechnieken die door Defensie worden gebruikt. Bezoek de Beveiligings 4-daagse en ontvang boven-



dien als nuttig aandenken een e-card (mini cd-rom) vol met informatie en software om uw pc thuis veiliger te maken.

Voor uw agenda

Van dinsdag 12 tot en met vrijdag 15 november zijn dagelijks sessies gepland met lezingen, workshops en demonstraties en aansluitend een informatiemarkt. Alle sessies vinden

plaats in de PJS de Jongzaal, Defensievoorzichtingscentrum, Kalvermarkt 38 in Den Haag. U vindt het uitgebreide programma en een aanmeldingsformulier op de site van het Project Hades (Intranet CO/CO/Projecten/project Hades).

Als u vragen heeft, bel dan het projectteam Hades op 86642 of stuur een e-mail aan: hades@mindef.nl.●

'Een product is een resultante van mens en kennis, dus ook van mensenkennis'

Samen Communiceren (2)

De startdag en het eerste blok van twee aaneengesloten dagen training **Communicatie in Management** voor medewerkers van de MIVD zijn achter de rug. De cursus wordt aangeboden aan het personeel als ondersteuning, een 'tool' om het managen en leidinggeven verder uit te kunnen werken. De training beslaat in totaal drie blokken van twee dagen, en wordt gehouden op de School MID in Ede. Een woord van waardering gaat uit naar de school, voor het ter beschikking stellen van hun faciliteiten. Een eerste reactie van de cursusleidster en de eerste groep cursisten:



Cursusleidster, mevrouw
Teet Weenink

In de vorige INGELICHT heeft u kunnen lezen dat de cursus door het Opleidingsinstituut voor de overheid (ROI) op maat voor de MIVD is ontwikkeld. De cursusleidster, mevrouw Teet Weenink heeft zich gespecialiseerd in leiderschap en management-communicatie in (overheids-) organisaties. De afgelopen jaren heeft zij de nodige ervaring opgedaan met managers van onder andere Binnenlandse Zaken, Economische Zaken en vooral het ministerie van Defensie. Teet Weenink heeft zich, mede door gesprekken met de directie voorbereid op deze training. Een reactie van Teet: "Eén van de thema's die ik aandraag is 'Wat kan ik (als functionaris bij de MIVD) op mijn niveau doen om de onderlinge samenwerking meer van de grond te krijgen, de communicatie te verbeteren en te gaan voor een gezamenlijke cultuur'. De vraag is dan ook wat je zelf kan bijdragen om tot een kennisorganisatie te komen en de kwaliteit te vergroten. Er is gekozen om de cursus aan te bieden aan een 'dwarsdoorsne-

de' van het middenmanagement, omdat daar aanknopingspunten liggen om in breder verband aan onderlinge samenwerking te werken. Mijn eigen doelstelling voor deze cursus wordt gerealiseerd als de cursisten er iets gezamenlijks uit kunnen halen, één boodschap waarmee de samenwerking verbeterd wordt." Teet vindt het wel belangrijk dat je het leuk moet vinden om te managen. "Ik heb in deze eerste sessie en tijdens de gesprekken met de directie gemerkt dat het de MIVD'er niet ontbreekt aan inzet en loyaliteit. Ik hoop iets aan te kunnen reiken waarmee in de organisatie constructieve confrontaties kunnen worden aangegaan om de kwaliteit van samenwerken te optimaliseren. Ik zal mijn bevindingen ook zeker terugkoppelen met de directie en eventuele aanbevelingen doen voor de volgende groepen", aldus Teet Weenink.

Evenwichtig

Alhoewel het draagvlak voor het deelnemen aan de cursus middenmanagement in eerste instantie niet bij iedereen even groot was (hoge werklast, het feit dat enkelen reeds eerder een veel uitgebreidere managementcursus hadden gevolgd en het feit dat niet het complete management deelneemt aan de cursus) zijn de eerste reacties positief te noemen.

De cursus bestaat niet alleen uit een theoretische benadering van management en leiding geven. Het cursusmateriaal is algemeen en fungeert hoofdzakelijk als kapstok. Door praktische oefeningen en uitwisseling van elkaars ervaringen en visies ontstaat al vrij snel een beeld van hoe je zelf vorm geeft aan het omgaan met de hogere leidinggevend en je medewerkers. De stof wordt constant gerelateerd aan de eigen werksituatie, het eigen functioneren en de rol van communicatie hierin. Je leert jezelf dan ook goed kennen, zowel je sterke als je zwakke kanten. De sfeer is open en er wordt met regelmaat zowel hartelijk gelachen als diepzinnig gefilosofeerd. Het zinvolle van de cursus voor alle deelnemers wordt zeker bewerkstelligd door de aanpak van de cursusleidster. Teet weet op professionele en tactische wijze de discussie los te maken en te sturen. De afwisseling van actie en luisteren is evenwichtig. "Op kritische wijze kunnen we onze eigen werksituatie analyseren. Je wordt je beter bewust van je eigen leiderschapsstijl, je sterke kanten en (dikwijls daaraan verbonden) valkuilen en de implicaties daarvan voor het functioneren van medewerkers en interacties met hogere leidinggevend en". Tegelijkertijd blijkt tijdens deze eerste sessie dat een boemerang-effect ook niet uitgesloten kan worden, als pogingen om de aanbevelingen die uit de cursus naar voren zijn gekomen niet alleen naar de eigen medewerkers, maar ook in de lijn naar boven toe constructief toe te passen, tot scepsis en weerstand leiden.

Het heeft zeker een toegevoegde waarde om met een dwarsdoorsnede van de MIVD tijdens de cursus aanwezig te zijn, dit bevordert juist een brede discussie. "Je maakt (op een andere manier) kennis met MIVD'ers en krijgt begrip voor hun werk en de daarbij horende uitdagingen. Er is tijdens deze dagen (even weg uit het drukke Haagse) wat meer tijd om bij elkaars positie, productiedruk en procedures stil te staan. Het inzicht in elkaars werksituatie en de verschillende culturen die binnen de B- en P-zuil bestaan wordt hiermee vergroot. Dit heeft zeker een positieve uitwerking op de sfeer op de werkplek en dat kan ook op de onderlinge communicatie en samenwerking binnen de MIVD een positief effect hebben", aldus de eerste groep deelnemers.●

Wat hebben de Marine, Feyenoord en een Spaanse dansshow met elkaar gemeen? Voor Peter Penders zijn dat de drie voornaamste plekken waar hij met veel liefde en passie foto's maakt. Al 23 jaar is fotograferen zijn grootste hobby. Hij kocht zijn eerste camera in 1979 van zijn eerste salaris. Als matroos begonnen bij de Koninklijke Marine, in de operationele dienst, wilde hij al zijn belevenissen vastleggen voor later en vooral voor het thuisfront. Maar nu, 23 jaar later, is hij sinds kort werkzaam bij de MIVD op de Afdeling Analyse & Rapportage. Het fotograferen is nog altijd zijn grootste hobby. Hier een paar herinneringen van de man achter de foto's.

Door Jorette de Smalen

Ter land, ter zee en in de lucht

Geen woorden maar... beelden

Met zijn eerste camera legde hij in zijn beginjaren bij de Marine letterlijk alles vast wat voor zijn lens kwam. Van fregatten tot walegangen aan boord en van de bemanning tot de oefeningen. De collega's waren zo enthousiast dat hij moeite had om alle nabestellingen te verwerken. "Foto's maak je niet alleen voor jezelf maar ook voor anderen", verzekert Peter mij. "De bekendheid van mijn foto's groeide zeer snel. Ik zag hoe blij je mensen kan maken met een simpele foto en dat deed me goed. Ook aan wal werd zelfs over mijn foto's gesproken." Al gauw werd hij onderdeel van de redactie van de scheepskrant en hielp hij mee bij de totstandkoming van de vele herinneringsboeken.

Wachten op surfacing...

"Mijn eerste opdracht, nou ja opdracht," zegt Peter lachend, "was om voor een herinneringsboek een foto te maken tijdens een oefening van de onderzeeër waar ik op dat moment gestationeerd was. De onderzeeër, Hr.Ms. Zwaardvis, zou een *Emergency Surface* uitvoeren in een fjord in Noorwegen. Om dit zo goed mogelijk te kunnen fotograferen ben ik met een medebemanningslid (de toen nog te officier De Harder) in een roeiboortje gestapt. En zijn we midden in het fjord (11 km breed) gaan liggen wachten. Maar tijdens het wachten kwam er onverwachts een vissersboot het fjord binnenvaren. Met handen en voeten wisten we deze duidelijk te maken dat ze ons niet hoefden te redden of iets dergelijks. Nadat ze ons in het immense fjord alleen hadden gelaten was het slechts een kwestie van minuten tot de onderzeeër met een oorverdovend geraas aan de oppervlakte verscheen. Indrukwekkend is nog zwak uitgedrukt." Zulke momenten zijn voor Peter nou dé momenten. Gebeurtenissen die niet met woorden zijn te beschrijven maar enkel met een foto.



Hangend uit een heli...

Dat was voor Peter de meeste bijzondere manier waarop hij waarschijnlijk ooit een foto heeft mogen maken. "Het mooiste hiervan was dat ik de foto zelf helemaal mocht regisseren. Ik bepaalde hoe het schip moest varen. Welke koers en snelheid het beste zouden zijn voor mijn foto. Een schip op snelheid kan je het mooist vastleggen wanneer je minstens een half uur op volle kracht vaart. Anders krijg je zo'n miezerig streepje achter het schip aan. Ik kan je vertellen dat dat niet goedkoop is, dus het zal mijn duurste foto wel zijn," lacht hij. "Eenmaal in de helikopter hield ik radiocontact met de kapitein in de stuurhut en probeerde ik de optimale positie te bepalen. Hangend uit de heli heb ik de spannendste foto ooit gemaakt."

Langs de lijn...

Maar Peter fotografeerde niet alleen aan boord maar ook aan land. Zeven jaar geleden begon dan ook zijn 'langs-de-lijn-carriere' bij Feyenoord. Als medewerker van de supportersvereniging mag hij sindsdien bij de competitiewedstrijden tussen de echte profs foto's maken. Deze worden dan in het Feyenoord supporters magazine 'Hand in Hand' geplaatst. Deze rol bij de vereniging is hem door een beetje geluk en wederzijdse hartelijkheid aangeboden. Met zijn bescheidenheid en enthousiasme wist hij het zelfs voor elkaar te krijgen dat zijn dochtertje (toen 5 jaar) mascotte was bij een wedstrijd tussen Feyenoord en Ajax. De trotse vader legde

ook hiervan alle details vast. Door de jaren heen heeft Peter heel wat vriendschappelijke banden op weten bouwen met enkele spelers van Feyenoord. “Ik heb zelfs voor de familie van Gastel het geboortekaartje van hun tweede dochter gemaakt en hun kerstkaarten van de afgelopen jaren. Dat zijn leuke dingen om te doen. Zeker als je de reacties van de andere voetballers hoort. En ja, dan ben ik zeker trots op wat ik voor iedereen kan betekenen met mijn foto’s. Voel me dan af en toe een beetje schuldig hoe ik op een positieve manier misbruik maak van de belangrijke rol die foto’s in ieders leven spelen.” Maar voor Peter is en blijft het altijd zijn hobby. Geld verdienen met zijn foto’s is niet zijn hoofddoel maar wel een mooie waardering. “Als ze perse iets terug wilden doen voor de foto’s die ik de spelers gaf dan vroeg ik om een shirt, of een voetbal van een belangrijke wedstrijd. Feyenoord verzorger Gerard Meyer heeft zelfs een keer voor mij een Champions League-shirt laten maken: nummer 28 Penders. Kijk, daar geniet ik nou van.” Enthousiast waren niet alleen de voetballers zelf over zijn foto’s maar ook hun vrouwen. In het bijzonder de vrouw van Ronald Koeman was uitgesproken enthousiast over de foto’s die Peter, voor een reportage over de vrouw achter de speler, van haar heeft gemaakt. “Ik merkte dat ik iets doorbrak in de normale setting van de vrouw **achter** de speler. Je moet je een foto voorstellen met een onscherpe Ronald Koeman op de voorgrond en schuin achter hem, scherp, zijn vrouw. Ze was verrukt over deze ongebruikelijke aandacht. Hierdoor merkte ik weer dat foto’s zo belangrijk zijn voor mensen. En daar probeer ik zo goed mogelijk invulling aan te geven. Mensen de plek te geven die ze verdienen.” De keerzijde van dit alles ondervond Peter wel in de reacties van de professionele fotografen. Het werd niet altijd gewaardeerd dat hij alles maar zo makkelijk gratis weggaf, terwijl zij er hun boterham van moesten betalen. Dit gaf op die manier wel een aantal scheve blikken richting Peter.

Beter dan een prof

In Spanje ontdekte Peter dat het ook heel anders kan gaan. Twee jaar geleden was hij met zijn gezin in Benidorm en bezocht als een van de vele toeristen een drie en een half uur durende Spaanse dansshow. De show vol met dansers, danseressen, kleuren en sierlijke bewegingen bood Peter de gelegenheid om zijn camera te pakken. “Toen ik thuis mijn foto’s van de vakantie en dus ook van de show liet zien, raadden mijn



vrienden en kennissen mij aan om deze het volgende jaar mee te nemen om aan de baas te laten zien.” En zo toonde Peter Penders het jaar daarop zijn foto’s aan de manager van de show. Het enthousiasme was niet van de lucht. De baas vroeg meteen wat hij er voor moest hebben. Hij had nog nooit zulke mooie foto’s gezien van zijn dansshow. “Het was hem nog nooit gelukt om zulke foto’s te laten maken. Geen enkele professional was er in geslaagd om zowel de kleuren als de beweging in één foto te pakken.” Een etentje was alles wat Peter op dat moment kon verzinnen als tegenprestatie voor zijn foto’s. Te weinig zou je zeggen als je de foto’s ziet. En als je hoort dat dit jaar een complete brochure over de dansshow is uitgekomen, die bol staat met zijn foto’s, dan zou je zeggen dat een etentje daar toch echt een beetje magertjes bij afsteekt. “Maar voor mij is dat genoeg”, blijft het antwoord van Peter, “ik ben al blij genoeg met de erkenning die mijn werk (hobby) krijgt. Al heb ik wel geregeld dat nu ze nieuwe foto’s gemaakt willen hebben, ik volgend jaar op hun kosten een weekendje overkom om een sessie te maken. Dat vind ik dan redelijk en is echt genoeg.”



Zijn bescheidenheid is wat Peter Penders een eerlijk en enthousiaste fotograaf maakt. En wordt daardoor door medebemanning, voetballers en dansers enorm gewaardeerd. Zijn foto’s geven hem de mogelijkheid om mensen een blijvende herinnering te geven aan een belangrijke gebeurtenis in hun leven. Een gebeurtenis die vaak tekort wordt gedaan wanneer beschreven in woorden of zelfs misschien wel helemaal vergeten. “Alles wat je meemaakt en ziet is het waard om te fotograferen,” legt Peter uit, “helemaal wanneer je weet dat de personen in kwestie zich daarmee enorm gewaardeerd voelen. En dan heb ik mijn doel bereikt.”●

Wat brengt de Beleidsvisie Inlichtingen allemaal teweeg?

Inlichtingen cruciaal bij conflictbeïnvloeding

De in mei 2002 aangekondigde oprichting van het ISTAR-bataljon (zie INGELICHT nr 1, 2002) is maar een van de vele ontwikkelingen in 'Inlichtingen'-land die in de Beleidsvisie Inlichtingen zijn aangekondigd. In dit artikel worden enkele andere ontwikkelingen vanuit het perspectief van de Landmacht besproken om het beeld wat te completeren en om de achterliggende Beleidsvisie in beeld te brengen.

Door Koos Possel

De val van de muur in Berlijn werd door velen gezien als de laatste fase naar een stabiele mondiale samenleving. Overal werd het vredesdividend geïnd en defensiebudgetten bevroren of verkleind. Maar vooral de conflicten in voormalig Joegoslavië en Afrika maakten echter al snel duidelijk dat het nog lang zou duren voor deze mondiale stabiliteit bereikt zou worden. Zeker sinds 11 september is de Westerse wereld zich ervan bewust geworden hoezeer de rest van de wereld verdeeld is in deels oude, maar ook deels nieuwe machtsblokken. Bronnen van conflicten liggen in etnische verschillen, maar ook in verschillen als ideologie, welvaart en nationalisme.

Afstemming op ontwikkelingen

Een bedreiging van het Nederlandse grondgebied ligt niet in de lijn van verwachting. Het Europese Veiligheids- en Defensiebeleid (EVD) is uitgestippeld tot 2008. Inzet van defensiemiddelen gebeurt daarom naar alle verwachting in een *combined joint*-verband aan de periferie van NAVO grondgebied, en altijd samen met bondgenoten. Wel vindt het optreden in het gehele geweldsspectrum plaats, van humanitaire missies tot en met een grootschalig

conflict zoals in de Golfoorlog. De inzet te zetten middelen zijn afgestemd op de zwaarste inzet. Niet alle scenario's worden hiermee afgedekt, zoals de inzet van extra middelen voor humanitaire of *peacekeeping* operaties. Deze middelen zijn namelijk vaak vrij eenvoudig te verwerven. Ondanks de betrokkenheid van Nederland in allerlei gewapende conflicten neigen we steeds meer naar een afstandelijke aanpak. Een grootschalige inzet van bijvoorbeeld *cruise missiles* en bommenwerpers komt dan in de plaats van grondtroepen. Daarnaast komt er extra belangstelling voor *non-lethal warfare*, waarbij vooral de psychologische en elektronische oorlogvoering hernieuwde aandacht krijgen. *High-tech* middelen worden beter en betaalbaar, wat gevolgen heeft voor inzetmiddelen, opsporingsmiddelen en capaciteiten van de (wapen-)platformen zoals tanks en vliegtuigen. Ook het gebruik van onbemande platformen zal toenemen ten koste van bemande platformen. De VS heeft al aangekondigd dat rond 2010 dertig procent van haar vliegtuigen onbemand zal zijn.

Toekomstige conflicten

Uit de conflicten van de afgelopen vijftig jaar zijn trends te herkennen die zijn onder te verdelen in twee uitersten. Enerzijds zien we het ouderwetse



De wereld is verdeeld in machtsblokken



grootschalige conflict, *high tech*, tussen evenwaardige partijen en anderzijds zien we conflicten tussen vrijwel onherkenbare partijen, *overt* en *covert* acties met en tussen burgers, zeg maar de traditionele 'stammenoorlog'. De meeste conflicten zijn mengvormen van deze twee. Qua soort uitvoering gaat de ene school uit van technologische en onpersoonlijke oorlogvoering, in een gevechtveld waarin alle bewegingen en acties opspoorbaar en zelfs voorspelbaar zijn, en waarin je met handig manoeuvreren de zwakheden van de tegenstander uitbuit voor een snelle en beslissende slag. Voorbeelden hiervan zien we terug in de strijd in Irak, Kosovo en recentelijk in Afghanistan. De andere school gaat uit van barbaarse strijd tussen (veelal etnische) groeperingen, lokaal gevoerd, geen regels, guerrilla, bloedig en soms met veel slachtoffers zoals in Tsjetsjenië, Liberia en zoals bij diverse andere conflicten in Afrika het geval was.

Passende aanpak

De technologische en onpersoonlijk aanpak van conflicten leunt zwaar op het concept van *Network* ▶



Verkenningseenheden

Centric Warfare. Dit gaat ervan uit dat alle beschikbare sensoren via een allesomvattend communicatienetwerk met elkaar zijn verbonden. Hierdoor moet het mogelijk worden om (*near-real-time*) alle relevante sensor-informatie over een bepaald gebied op elkaar te leggen om zo een zo compleet mogelijk beeld te genereren van wat zich in het gebied van belangstelling afspeelt. Dit concept droomt onder andere van het wegvallen van de 'fog of war', 100% *situational awareness*, sneller opereren dan de tegenstander waardoor je altijd het initiatief hebt, precisiebombardementen, probleemloze voorbereiding en uitvoering van operaties, *just in time* logistiek en *theatre missile defence*. Maar een groot deel van de huidige conflicten lijken vaak helaas erg veel op de 'terugkeer van Conan de barbaar' (naar de gelijknamige verhalenreeks), zo constateerde een Amerikaanse onderzoeker. Deze conflicten kunnen nauwelijks met een technologische aanpak (*Network Centric Warfare*-concept) bestreden worden. Bloedwraak, stammenstrijd en dergelijke liggen hier aan de basis van conflicten. De strijders worden gedreven door hebzucht, buit, heldendom en ideologie. Inzicht in onder andere de drijfveren, lokale verhoudingen en wereldbeleving is nodig om zelfs maar te begrijpen waar het conflict nu over gaat, laat staan hoe je het wilt beïnvloeden of zelfs oplossen.

Inlichtingen verzamelen

In alle soorten conflicten is en blijft de behoefte aan inlichtingen boven aan het wensenlijstje staan, want zonder inlichtingen is voorbereiding en uitvoering van operaties eigenlijk onmogelijk. De middelen om inlichtingen te vergaren verschillen echter enigszins in de verschillende inzetscenario's, vooral in relatie met de tijd die je hebt tussen het onderkennen en het reageren op een dreiging. Ik concentreer mij dan nu ook op de middelen voor het tactische (landmacht) niveau. Het gevecht op afstand vereist op elk niveau middelen (bemande of onbemande sensorstations) om het gevechtveld in kaart te brengen, doelen op te sporen en communicatiestructuren die de informatiestromen kunnen faciliteren. Lange afstand waarnemingsmiddelen zoals satelliet, *Unmanned Aerial Vehicles* en lange afstand radar passen in dit beeld, maar ook verkenningseenheden (zoals *Field Humint Teams*) die diep in het gebied van de tegenstander doordringen. Het grootste probleem echter is de afstemming van alle verkenningen en het tijdig verwerken van alle informatie tot inlichtingen. Om de vereiste kwaliteiten bij personeel op te kunnen bouwen en vast te houden is het noodzakelijk om nauwgezet personeelsbeleid tussen de Koninklijke Landmacht (KL) en de andere inlichtingenorganisaties door te voeren. Relevant personeel kan zoveel mogelijk als een groep worden benaderd qua loopbaanbegeleiding en indeling. Hierin speelt het recent opgerichte ISTAR-bataljon ook een rol. Om multinational, *joint* en *combined* te kunnen opereren is een standaardisatie van procedures en tactische concepten van alle betrokken krijgsmachtdelen vereist, zelfs binnen NAVO-verband. Met het *Battlefield Information Collection and Exploitation System* (BICES)-project van de NAVO wordt de eerste stap gezet voor een gemeenschappelijke infrastructuur waarmee inlichtingen voor de aangesloten partijen beschikbaar zijn. Voor de Nederlandse krijgsmacht vormt de MIVD het aanspreekpunt naar de BICES organisatie. Dit jaar nog worden diverse KL staven en eenheden aangesloten.

De 'Conan de barbaar'-conflicten zoals die zich onder andere afspeelen in Afrika vereisen grotendeels dezelfde middelen als een ouderwets grootschalige oorlog. Ook daar moet men klokronde en onder alle weersomstandigheden kunnen opereren om zoveel mogelijk te weten te komen over de bewegingen in het

gebied. Maar omdat hier meer inzicht in de persoonlijke drijfveren van de groepen in het gebied is vereist, verschuift een groot deel van de inspanningen naar *Field Humint Teams*. In deze setting is het beïnvloeden van de gedachten van de betrokken partijen ten minste net zo belangrijk om een conflict controleerbaar te maken, een stimulans voor psychologische oorlogvoering dus. Door deze verschuiving naar HUMINT verkenningseenheden, gericht op de psychologische oorlogvoering, is het noodzakelijk dat er een pool is met taalvaardig inlichtingpersoneel (zie INGELICHT nr. 7). De verscheidene psychologische en media operaties ter bevordering van de wederopbouw van oorlogsgebieden (zoals Bosnië) zijn een goed middel om ervaring op te doen en na te denken over alternatieve methoden voor conflictbeïnvloeding. NAVO is hier met behulp van richtlijnen bezig een betere invulling aan te geven.

Terrorisme

Een apart aandachtsgebied sinds 11 september 2001 is de rol van Defensie bij terrorismebestrijding op nationaal grondgebied. Defensie is het vangnet voor overige openbare orde en veiligheidsinstanties. Alle beschikbare instanties op het gebied van openbare orde en veiligheid, waaronder de AIVD, politie en brandweer, en militaire eenheden dienen in deze strijd dusdanig met elkaar samen te werken dan wel te ondersteunen dat er een effectieve informatie-uitwisseling tot stand komt. Een gecoördineerde aanpak en inzet van in principe alle middelen is vereist.

Investeren in de toekomst

De rol die inlichtingen spelen in de conflictbeïnvloeding is cruciaal. Technisch hoogwaardige middelen zijn waardevol omdat ze een beeld scheppen, maar slechts door door te dringen in de *hearts and minds* van de tegenstander kun je verklaren wat er gebeurt en mogelijk anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. Defensie moet een evenwicht vinden tussen tanks, artillerie en de JSF om met harde hand toe te slaan en tussen de *high-tech* 'vind'-middelen, *Field Humint Teams* en operationele INTEL-capaciteiten om de tegenstander met alternatieve aangrijpingsmethoden te benaderen en zo te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. Op deze manier kan er op een professionele manier geopereerd worden in de aandachtsgebieden in een steeds complexer wordende wereld. ●

MUTATIES PER 01-09-2002

Indiensttreding MIVD:

Dhr. R. [redacted], Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Informatiemanagement, Bureau Systeembeheer, Jr. ICT-beheerder Eibergen, m.i.v. 01-08-2002

Mw. M. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Beheer en Ondersteuning, management assistente, m.i.v. 01-09-2002

Mw. A.C.J. van [redacted], Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Juridische Zaken, juriste, m.i.v. 01-09-2002

Kap L. [redacted], Hoofdafdeling

Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Current Intelligence Unit, Current Informatie & Rapportage Teams, Hoofd CRT 6, m.i.v. 01-09-2002

Lkol A.G. de [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Bureau Militaire Techniek en Proliferatie, Hoofd BMTP, m.i.v. 02-09-2002

MJRSNRT M.J.G.M [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Verwervingscentrum, medewerker bureau interceptie, m.i.v. 12-09-2002

VERKIEZINGEN MC

Op 29 oktober is de periode voor kandidatuurstelling voor de nieuwe MC geëindigd. Er zijn kandidaat-lijsten ingediend van zowel georganiseerden (aangesloten bij een vakcentrale) als ongeorganiseerden. Op 5 november zal door de Verkiezingscommissie de geldigheid van de kandidaat-lijsten worden vastgesteld.

Door Marc Fakkell

Hopelijk leidt het aantal geldige kandidaten tot het fysiek houden van verkiezingen. Mocht dit het geval zijn dan kunt u voor 11 december uw stem uitbrengen. Zijn er minder dan 14 kandidaten maar meer dan 8, dan worden de kandidaten per acclamatie verkozen. Zijn er 8 of minder dan 8 kandidaten dan kan er geen MC worden geïnstalleerd bij de MIVD, maar kan sprake zijn van een personeelsvertegenwoordiging die informeel overleg voert met de dienstleiding.

Hierbij moet opgemerkt worden dat op grond van het Besluit Medezeggenschap Defensie (DMB) een personeelsvertegenwoordiging niet dezelfde rechten en plichten heeft als een MC. Voor uw geruststelling kan op het moment van het schrijven van dit artikel de laatste variant worden getypeerd als een zogenoemde 'nul-optie'.

Stemmen

Uitgaande van de positieve variant dan zullen alle kiesgerechtigde MIVD-medewerkers eind november 2002 op het huisadres een oproepkaart met stembiljet en retourenvelop toegestuurd krijgen. De stembiljetten dienen uiterlijk 11 december 2002 bij de verkiezingscommissie te zijn ontvangen, waarna de verkiezingscommissie over gaat tot het tellen van de uitgebrachte stemmen. Op basis van de voorlopige uitslag zullen de potentieel verkozen kandidaten verzocht worden om aan te geven of zij daadwerkelijk zitting zullen gaan nemen in de nieuwe MC. Daarna zal op 5 januari 2003 de verkiezingsuitslag definitief worden vastgesteld.

Mocht u naar aanleiding van dit artikel nog vragen hebben dan kunt u zich wenden tot de verkiezingscommissie. De verkiezingscommissie MC/MIVD kent de volgende samenstelling:

• Marc C.E. [redacted] voorzitter • Ron van [redacted] secretaris • Ir. Govert [redacted] lid •

Kerstlunch 16 december

Ook voor dit jaar is er een kerstlunch gepland en wel op 16 december. Generaal-majoor Van Reijn wil van deze gelegenheid gebruik maken om op informele wijze van alle medewerkers afscheid te nemen. Want zoals u allen weet verlaat Van Reijn ons aan het einde van dit jaar. Vanaf 6 december is Dedden onze nieuwe D. Ook hij zal bij de lunch aanwezig zijn.

Locatie: geb. 147 (Multifunctioneel Ruimte) Tijd: 11:30 - 16.00.●

2e Groep militairen BMV opgeleid

De Groene Dagen, waarbij de militairen binnen de MIVD worden opgefrist op het gebied van Basis Militaire Vaardigheden (BMV), worden haast een begrip. In september heeft de tweede sessie plaatsgevonden en Bureau Opleidingsbeleid is bezig om de derde sessie begin volgend jaar in te plannen. Deze nieuwe ontwikkeling op het gebied van Opleidingen & Training wordt door de deelnemers goed ontvangen. Wilt u ook graag deelnemen aan deze opfriscursus dan doet u er goed aan dit aan te geven bij uw stafbureau of afdelingshoofd.●

Werkbezoek DP&O / IPB

Op 6 en 12 november in respectievelijk Den Haag en Eibergen legt DP&O / IPB werkbezoeken af aan de militairen van de Koninklijke Landmacht. Er wordt aandacht besteed aan voorlichting en personeelsplanning. Individuele loopbaangesprekken zullen buiten deze werkbezoeken om worden gevoerd. Om inzicht te krijgen in het aantal geïnteresseerden voor een (loopbaan-)gesprek kunnen KL-militairen zich aanmelden bij Aoo P.J.!

tel: 070 - 44 19 156 die voor u een reservering zal maken. Maar vol is vol.●

SGTODVB A. J. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinrichtingen, Verwervingscentrum, medewerker bureau interceptie, m.i.v. 12-09-2002

Mw. T.M.J. van [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid, Veldorganisatie, Detachment West, administratief medewerkster, m.i.v. 23-09-2002

Dhr. H. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinrichtingen, Verwervingscentrum, Sectie Verwerving, Jr. interceptor m.i.v. 01-10-2002

Mw. R. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen,

Bureau Onderzoek, Sectie Signaalonderzoek, Wetenschappelijk signaalonderzoeker, m.i.v. 01-10-2002

Dhr. G.J. de [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Beleid Plannen en Productie, Projectleider Signaalonderzoek, m.i.v. 14-10-2002

Dhr. J.J.A. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Bureau Militaire Techniek en Proliferatie, Cluster Sensoren, Sr. Analist Technische Inlichtingen Landstrijdkrachten Sensoren, m.i.v. 14-10-2002

Verplaatsing binnen de MIVD:

LKOl R.H.W.M. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid, Bureau Contra-Inlichtingen, Hoofd Bureau Contra-Inlichtingen, m.i.v. 01-09-2002

Mw. M.E.R. [redacted], Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Personeel en Organisatie, Consulenteam B, administratief medewerkster, m.i.v. 01-09-2002

Uitdiensttreding MIVD:

Owi E.K. van der [redacted], m.i.v. 01-07-2002

Dhr. R.W. van der [redacted], m.i.v. 01-09-2002

Dhr. B.J. [redacted], m.i.v. 01-09-2002

Uitdiensttreding Defensie:

Aoo H. [redacted], m.i.v. 01-08-2002 FLO

Dhr. M.R. [redacted], m.i.v. 01-10-2002-10-14

Dhr. F.G.J. [redacted], m.i.v. 01-10-2002

Hoe doe ik dat nou zelf? (2)

In dit deel treft u weer een aantal handige tips voor de kleine problemen die u zelf makkelijk kunt oplossen.

Door Martijn van Hoesel

Internet Explorer instellingen

Er zijn een aantal geavanceerde instellingen die je kunt aanpassen om het gebruik van Internet Explorer te veraangename.

Deze instellingen zijn te vinden in Internet Explorer, menu **Tools, Internet Options...** Kies in dit scherm voor het tabblad **Advanced**. De volgende instellingen zijn nuttig om aan te passen:

Show Friendly HTTP Error Messages

Deze optie staat standaard aan. Als een webserver een foutmelding teruggeeft, wordt deze foutmelding door Internet Explorer vervangen door een eigen foutmelding. Hierdoor kan echter informatie verloren gaan: vaak geeft de webserver extra informatie weer over de fout, die door Internet Explorer niet wordt doorgegeven. Door deze optie uit te schakelen, krijg je het originele foutbericht te zien.

Disable Script Debugging

Deze optie staat standaard uit. Als in een pagina een script-fout optreedt, komt Internet Explorer met een melding hiervan en het verzoek of je de fout wilt *debuggen*. Als je dan op 'Yes' klikt kom je in de Microsoft Script Debugger terecht. Door deze optie aan te zetten, komt Internet Explorer niet langer met dit verzoek.

Automatically Check for Internet Explorer Updates

Deze optie staat standaard aan. Internet Explorer zal eens in de zoveel tijd bij

het opstarten de site 'www.microsoft.com' openen, om te laten zien of er nog een nieuwe versie van Internet Explorer beschikbaar is. Op een netwerk waar geen internetverbinding aanwezig is, leidt dit onherroepelijk tot de melding 'Server Not Found or DNS Error'. Door deze optie uit te schakelen wordt altijd de door de gebruiker ingestelde startpagina getoond.

Search from the Address bar

Als in de 'Address' regel iets wordt ingevoerd wat Internet Explorer niet begrijpt, gaat Internet Explorer automatisch naar de zoekmachine van MSN om daar te zoeken naar mogelijke verwijzingen. Door deze optie op 'Do not search from the Address bar' in te stellen wordt dit voorkomen.

Afdrukken met Huisstijl

Het afdrukken van documenten op briefpapier blijkt in de praktijk nog wat problemen op te leveren. Om verspilling van het (dure) briefpapier te voorkomen, worden de printers zodanig aangepast, dat het afdrukken van huisstijl-documenten danig wordt vereenvoudigd. De werkwijze is wel anders dan voorheen, omdat het instellen van de printerlades nu niet meer via Word gaat maar rechtstreeks via het stuurprogramma van de printer. Het afdrukken op briefpapier gaat als volgt:

● Maak het document op de gebruikelijke wijze

● Om het document af te drukken, kies voor **Bestand | Afdrukken...** (en dus niet de print-knop op de knoppenbalk)

● Selecteer de juiste printer waarop u wilt afdrukken

● Kies dan voor **Eigenschappen**

● In het menu 'Snelinstellingen', kies voor 'Huisstijl'



● Kies OK

● Kies wederom voor OK om het document af te drukken.

● De afdruk opties worden door de snelinstelling 'Huisstijl' als volgt ingesteld:

Afdrukkwaliteit: Hoog

Papier: te pagina briefpapier, overige pagina's blanco

Deze werkwijze is een belangrijke aanpassing in de wijze waarop de printer wordt aangestuurd. Voorheen zag Windows alleen het aantal lades dat een printer had, en moest de gebruiker zelf selecteren uit welke bak er afgedrukt diende te worden.

Met de nieuwe werkwijze ziet Windows niet meer hoeveel bakken de printer heeft, alleen maar het soort papier dat de printer bevat. De printer weet zelf welke papiersoort in welke lade is opgeslagen. Kort gezegd wordt er niet meer afgedrukt naar een specifieke papierlade maar naar een specifieke papiersoort. Deze werkwijze voorkomt het afdrukken op het verkeerde soort papier er van uitgaande dat iedereen het juiste papier in de juiste lade stopt. ●

